

משנה - תרומות - עיקר תוי"ט

[פרק א](#) • [פרק ב](#) • [פרק ג](#) • [פרק ד](#) • [פרק ה](#) • [פרק ו](#) • [פרק ז](#) • [פרק ח](#) • [פרק ט](#) • [פרק י](#) • [פרק יא](#)

פרק א

[משנה א](#) [משנה ב](#) [משנה ג](#) [משנה ה](#) [משנה ו](#) [משנה ז](#) [משנה ח](#) [משנה י](#)

פרק ב

[משנה א](#) [משנה ב](#) [משנה ג](#) [משנה ה](#) [משנה ו](#)

פרק ג

[משנה א](#) [משנה ג](#) [משנה ד](#) [משנה ה](#) [משנה ו](#) [משנה ח](#) [משנה ט](#)

פרק ד

[משנה א](#) [משנה ב](#) [משנה ג](#) [משנה ד](#) [משנה ה](#) [משנה ו](#) [משנה ז](#) [משנה ח](#) [משנה י](#) [משנה יא](#) [משנה יב](#) [משנה יג](#)

פרק ה

[משנה א](#) [משנה ב](#) [משנה ג](#) [משנה ד](#) [משנה ו](#) [משנה ז](#) [משנה ט](#)

פרק ו

[משנה א](#) [משנה ג](#) [משנה ד](#) [משנה ה](#)

פרק ז

[משנה א](#) [משנה ב](#) [משנה ג](#) [משנה ה](#) [משנה ז](#)

פרק ח

משנה א משנה ב משנה ג משנה ה משנה ח משנה ט משנה י

פרק ט

משנה ב משנה ג משנה ד משנה ה משנה ו משנה ז

פרק י

משנה ב משנה ג משנה ה משנה ו משנה ח משנה ט משנה י
משנה יא

פרק יא

משנה א משנה ב משנה ג משנה ד משנה ו משנה ח משנה ט
משנה י

א

פרק

פרק א - משנה א

א ומיהו תימה לפרושי מתניתין בכהאי גוונא, דממה נפשך אי קאי מנינא על לא יתרמו, אם כן נימא דדוקא חמשה לא יתרמו, הא אחרים אפלו לכתחלה תורמים, ואי קאי על ואם תרמו אין תרומתן תרומה, משמע נמי הא אחרניי אם תרמו בדיעבד מיהא תרומתן תרומה. תוספות יום טוב: **ב** ירושלמי, והך קרא בתרומת המשכן כתיב, וילפינו מניה תרומת כהנים, מדאקרי נמי תרומה כדכתיב ואני נתתי לכם את משמרת תרומתי. הרמב"ם: **ג** וכן היוצא יחידי בליקה והלן בבית הקברות והמקורע את כסותו, העושה אחת מאלו הוא שוטה. ירושלמי: **ד** אין תרומתו תרומה. משום דהנכרי אינו בכלל עם החיבים לתרום, לפיכך

פרק א - משנה ב

[ה] ואתיא פתנא קמא דמשנה ג' פרק ב' דברכות דפסק הלכה כמותו, דהתם נמי לכתחלה מודה דצריך להשמיע לאזניו:

פרק א - משנה ג

[ו] רבי יהודה אומר כו'. בפירוש ב' דמגלה משנה ד' כתבתי בשם התוספות בשעהגיע לחנוך, והכא נמי דכותיה, ומשום הכי תנן שלא הביא שתי שערות, דמשמע דבסמוך להן מירי. אבל הר"ש מוכיח דהכא בכל קטן קאמר, ומשום רבי יוסי נקט. תוספות יום טוב:

פרק א - משנה ה

[ז] וכן פירש הרמב"ם. ודבר תימה הוא דמאי קא משמע לן, שאין פוטר עצמו מחובו בשל אחרים, ונראה כפרוש הירושלמי דבעני עצמו שיש לו פרות של טבל מירי, ואין תורמין מהן משום דהוי מפטור על החיוב: **[ח]** ונוסחא אחרינא של הרמב"ם, שלא נטלה תרומתו. ומפרשה שלא יעשה אותו מעשר ראשון תרומה גדולה אלא אם כן חושב כמה יש בו מן התרומת מעשר, ומה שישאר הוא שרשאי לעשות תרומה גדולה על כריו. והוא תימה דמאי קא משמע לן, פשיטא שאי אפשר לכוון לוי לשלם חוב תרומה גדולה שעליו מתרומת מעשר שכבר נתחייב לתתה לכהן. ואפשר דקא משמע לן דכיון שבשעה שתתם לא חשב בדעתו שיפריש תחלה התרומת מעשר שבו, לפיכך אין תרומתו תרומה כלל, לפי שנמצא תורם מן התרומת מעשר שבו על הטבל, ובמזיד מירי כמו שאכתב בפירוש ב' משנה ב'. תוספות יום טוב: **[ט]** ותימה לי מנין, דהא במעשר ראשון קראי דרשינו בפירוש ד' דברכות, ואולי מסברא מפני ששם מעשר אחד הוא,

וְאָפְלוּ תְרוּמָה יִלְפִינָן מִמַּעֲשֵׂר כְּמוֹ שֶׁאֶכְתָּב לְקַמּוֹן. תּוֹסֵפוֹת יוֹם טוֹב: **{י}**
וּמִנֵּין יוֹדֵעַ שֶׁהֵבִיָּאָה שְׁלִישׁ, כָּל שֶׁזֹּרְעָה וּמִצְמַחַת בְּיָדוֹעַ שֶׁהֵבִיָּאָה שְׁלִישׁ.
בְּשֵׁם הַירוּשְׁלָמִי, וְעֵינָן בְּתוֹסֵפוֹת יוֹם טוֹב: **{יא}** וּלְפִי זֶה מִן הַמַּחְבֵּר עַל
הַמַּחְבֵּר נִמְי לֹא, וְקִשְׂיָא אֲמַאי לֹא תִנִּי לֵה. תּוֹסֵפוֹת יוֹם טוֹב: **{יב}** לְפִי
שֶׁעֲנִין אֶחָד כּוֹלֵל אוֹתָם, וְהוּא שִׁיּוּצִיָּא מְזָה מַה שֶׁהוּא חַיֵּב בּוֹ מִן הַחֵק.
הַרְמַב"ם: **{יג}** מִפְּרוֹת חוּצָה לְאַרְץ. שְׁנֵתְחִיבוּ בְּתַקְנַת נְבִיאִים אוֹ תַקְנַת
חֲכָמִים, בְּמִשְׁנֵה גִ' סוּף מִסְכַּת יְדִים: **{יד}** מִשּׁוּם דְּהוּי אֲמִינָא דְלַעִיל מִשְׁנֵה
א' לֹא אֲמַעִיט אֶלָּא דְרַבִּי יוֹסִי, אִינְצִטְרִיד תּוֹ הַכָּא. וְעֵינָן תּוֹסֵפוֹת יוֹם טוֹב:

פרק א - משנה ו

{טו} הָאֵלִים. וְאִם תֵּאמַר אֲמַאי לֹא כְלִיל בְּהַדִּי הִנֵּךְ חֲמִשָּׁה חֲרַשׁ הַמְדַבֵּר
וְאִינוּ שׁוֹמְעִים, וְלִתְנִי שִׁשָּׁה, וְאֲמַאי תִּנִּי לֵה בְּמִשְׁנֵה ב' בְּאִפִּי נִפְשִׁיה. וַיֵּשׁ לֹאמַר
דְּהוּאִיל וְלַעִיל בְּעֵי לְפָרוּשֵׁי פְּלִגְתָּא דְרַבִּי יְהוּדָה וְרַבִּי יוֹסִי בְּקִטּוֹן, תִּנִּי נִמְי
פְּרוּשָׁא דְחֲרַשׁ שְׁנִשְׁנֵה קִדָּם לְקִטּוֹן. תּוֹסֵפוֹת יוֹם טוֹב: **{טז}** וְאִם תִּרְמוּ
תְרוּמָתוֹן תְרוּמָה. לְפִי שְׁאִין הַפְּרָכוֹת מְעַבְבוֹת, וְכֵן אִם תִּרְם בְּדִיעְבַד מִן
הַרְעַ עַל הַיָּפָה. תּוֹסֵפוֹת יוֹם טוֹב:

פרק א - משנה ז

{יז} לֹא בְּמִדָּה כּוֹי. וְאִף עַל גַּב דְּחֲכָמִים נִתְנוּ בּוֹ שְׁעוֹר כְּדִתְנִן בְּמִשְׁנֵה ג' פְּרָק
ד', מִכָּל מְקוֹם יַעֲשֶׂה כְּדִין תּוֹרָה וְלֹא יִתְרַם בְּמִדָּה כּוֹי אֶלָּא אוֹמְדוֹ וּמִפְּרִישׁ
בְּדַעְתּוֹ כְּשֶׁעוֹר דְלַקְמָן. תּוֹסֵפוֹת יוֹם טוֹב:

פרק א - משנה ח

{יח} הַנִּכְתָּשִׁין וְכוּי. שְׁזָה דוּמָה לְתוֹרַם מְדַבֵּר שְׁנִגְמָרָה מְלֹאכְתּוֹ עַל דְּבַר
שְׁלֹא נִגְמָרָה מְלֹאכְתּוֹ: **{יט}** וַיִּחְזַר וַיִּתְרַם. לֹא אֲתַפְּרֵשׁ אִם יִתְנִם שְׁתִּיחֵן
לְכַהֵן בְּלֹא דָמִים וּמִשּׁוּם קִנְסָא, אוֹ שְׁיִתְנוּ לְכַהֵן הַשְּׁנִיָּה בְּדָמִים כְּמוֹ בְּרִישׁ

פָּרָק ג': [כ] חוץ מִדְּמֵי תְרוּמָה שְׂבֵה, כְּדִין מִדְּמֵע דְרִישׁ פָּרָק ה'. וְעֵין בְּתוֹסְפוֹת יוֹם טוֹב: [כא] רוּצָה לומר תְרוּמַת מַעֲשֵׂר, דְּמִדְּאוּרִיתָא כְּבָר נִתְקַנָּה מִתְרוּמָה גְדוּלָה, שְׁהָרָאשׁוֹנָה הִיא תְרוּמָה מִדְּאוּרִיתָא:

פרק א - משנה י

[כב] וְהָכִי נִמְי הַתּוֹרָם שְׁמֹן עַל הַזֵּיתִים, שְׂאָף עַל פִּי שְׁתְרוּמָתוֹ תְרוּמָה, מִכָּל מְקוֹם צָרִיד שְׁיַחֲזוֹר וְיִתְרָם כְּדִלְעִיל מִשְׁנָה ח', וְחַד מִתְרֵי נֶקֶט:

ב

פרק

פרק ב - משנה א

[א] כְּדִתְנֹן סוּף פָּרָק קָמָא דְחֻלָּה. וְהָכָא בְתְרוּמָה גְדוּלָה. אָבֵל תְרוּמַת מַעֲשֵׂר לֹא בְעֵינֵן. מִשְׁנָה ה' פָּרָק ב' דְּבַפּוּרִים: [ב] עֲרֻמָּה. פִּרְשׁ הַר"שׁ כְּרִי:

פרק ב - משנה ב

[ג] וּמִזִּיד לֹא עֲשֵׂה כְלוּם. דְּאֶפְלוּ הֵהִיא גְרִינָא הָדָר לְטַבְלָה. וְרַבִּי נֶתָן בַּר אוֹשְׁעִיָּה אָמַר לֹא עֲשֵׂה כְלוּם לְתַקּוֹן הַשִּׁירִיִּים, אָבֵל תְרוּמָה הוּי, רִישׁ הָאִשָּׁה רַבָּה. וּפְסִק הַרְמַב"ם כְּרַבִּי נֶתָן: [ד] כֹּן כְּתַב הַר"שׁ. וּלְפִירוּשׁוֹ נִרְאָה דְּבַמַּעֲשֵׂר טַבֵּל טִמָּא אֵירִינֵן. אָבֵל בְּדַבְרֵי הַר"ב דְּמִפְרֵשׁ בְּדַרְבֵּי יְהוּדָה שֶׁהוּא טִמָּא אוֹ שֶׁהוּא טַבֵּל מִשְׁמַע דְּדִינָא דְטַבֵּל לְחוּד וְלֹא לְעֵינֵן טִמָּאָה מִתְנַגָּא. וְקֻשָּׁה דָאִם כֹּן אִמָּאי לֹא עֲשֵׂה כְלוּם, הָרִי כְתַב בְּמִשְׁנָה ה' פָּרָק דְלְעִיל בְּשֵׁם

ספרי דכשםקדשו בתוכו עושה ממנו תרומה גדולה, ואין לחלק בין תרומה גדולה לתרומת מעשר, ועין בתוספות יום טוב שהאריד:

פרק ב - משנה ג

[ה] המעשר והמבשל. מדשנאן בחד בבא שמע מנה דמעשר במזיד אסור לו לעולם כמו המבשל, ואף על גב דמבשל עביד אסור דאורייתא ומעשר לא עביד אסור דאורייתא, מיהו בפרק ב' דביצה מוקמיה להמעשר בדאית ליה פירי אחרני, והמבשל משום אסורא דשבת: **[ו]** יעקר. מה שאין כן בבשול, שאי אפשר לעקר הבשול, וכן במעשר, שכבר נתקן מן התורה: **[ז]** גמרא פרק הנזקין, ופרש רש"י איכא למיחש מתוך שהדבר נכר אתי למשרי נטיעה בשביעית. והר"מ כתב אם תאמר בשוגג יקים, יאמר המזיד שוגג הייתי:

פרק ב - משנה ה

[ח] ואם כן הך פלגתא פרושא דפלוגתא דרישא [משנה ד] הוא, והוא דחק. וקושטא דהך מתניתין דבצל פלגתא באפי נפשה, ובין אין שם כהן או יש, פליגי בשלם וחשוב הי מניהו עדיף. ועין תוספות יום טוב:

פרק ב - משנה ו

[ט] ותורמין כו'. כל זה מדברי רבי יהודה דתורם מן היפה. הר"ש: **[י]** גמרא ריש פרק ט' דבכורות. ואמרינן אשכחן תירוש ויצהר דכתיב חלב בכל חד, תירוש ודגן, דגן ודגן מנא לו. קל וחמר, מה תירוש ויצהר שאינו פלאים זה בזה ואמרה תורה תן חלב כו', תירוש ודגן, דגן ודגן שהם פלאים לא כל שכן. ואותן שנתחבבו בתרומה מדרבנן תקינו כעין דאורייתא: **[יא]** תרומתו תרומה. דכתיב ולא תשאנו עליו חטא בהרימכם כו', משמע הא אם לא תרימו מן המבחר תשאנו חטא, ואם אינו קדוש

נְשִׂיאת חֲטָא לָמָּה. גְּמָרָא יְבָמוֹת דָּף פִּיט: **[יב]** וְהַקְשׁוֹת כּוּ'. וְהַכִּי נִמְי פְּלִיגִי
לְעֵינֵי פְּלָאִים בְּמִשְׁנָה ב' פֶּרֶק קָמָא דְכְּלָאִים. וְלִשׁוֹן הִירוּשְׁלָמִי רַבִּי יְהוּדָה
כְּדַעְתִּיהָ וְרַבָּן כְּדַעְתּוֹ, דְּתַנִּינּוּ תַמְּוֹן הַקְשׁוֹת וּמְלַפְפוּן אֵינּוּ פְּלָאִים זֶה בְּזֶה,
רַבִּי יְהוּדָה אֹמֵר פְּלָאִים:

ג

פרק

פרק ג - משנה א

[א] גְּמָרָא כְּתוּבוֹת רִישׁ פֶּרֶק הָאֲשֶׁה רַבָּה. וּפְרָשׁוּ הַתּוֹסְפוֹת כְּלוּמַר יַפְרִישׁ
עַל מָה שֶׁהוּא טוֹעֵם מֵיָה וּבִיָּה כְּדִי שְׂיִטְעֵם, וְתוֹ לֹא, עַד כָּאן. וּבְלֹא הַכִּי
אִי אֶפְשָׁר, דְּטַבַּל אָסוּר לַכֹּהֵן: **[ב]** יְרוּשְׁלָמִי. וּקְצַת קִשָּׁה, כִּינּוּ דְמִשְׁלֵם
הַכֹּהֵן הָרֵאשׁוֹנָה אִם כֵּן לֹא נִתְּן תְּרוּמָה מִמֶּנָּה. וְעֵינּוּ בְּתוֹסְפוֹת יוֹם טוֹב: **[ג]**
אֵינָה מְדַמְעַת. אֶלֶּא יוֹצִיאָנָה מֵאוֹתוֹן חֲלִין שְׁעוּר מָה שֶׁנִּפְלָ בָּהּ בְּלָבָד. וְעַל
שֵׁם שֶׁתְּרוּמָה נִקְרְאת דְּמַע כְּדִלְקָמּוֹן מִשְׁנָה ו', קָרְאוּ לְמַעַרְב מִמֶּנּוּ מְדַמְעַת:

פרק ג - משנה ג

[ד] שְׁהָרִי כְּשֶׁתֵּרַם כָּל אֶחָד וְאֶחָד כְּבָר נִתְקַנו הַחֲצָאִין וְנַעֲשׂוּ חֲלִין, וּמִיָּהוּ
לָאו חֲלִין גְּמוּרִין הוּן, שְׁהָרִי לֹא נִתְקַנו אֶלֶּא מִתְרוּמָה גְּדוּלָּה, וְעַדִּין טְבוּלִין
לְמַעֲשָׂרוֹת וּתְרוּמַת מַעֲשֵׂר: **[ה]** תְּרוּמַת הַשְּׂנִי תְרוּמָה. פְּרוּשׁ אֶף תְּרוּמַת
הַשְּׂנִי תְרוּמָה. כֵּן כָּתַב בְּכֶסֶף מִשְׁנָה פֶּרֶק ד' מֵהַלְכוֹת תְּרוּמוֹת הַלְכָה ח', עֵינּוּ
תּוֹסְפוֹת חֲדָשִׁים:

פרק ג - משנה ד

{ו} תמיהה לי אמאי מפרש אליבא דרבי עקיבא, דודאי דאף לרבנן שיכא להך בפיה דברים אמורים. תוספות יום טוב (ובתוספות חדשים תרץ דעל כרחך קאי על תרומת הראשון, ואם כן לרבנן אף בלא הרשה תרומתו תרומה): **{ז}** כלומר שלכך השכירו חברים, כדי שעל ידי כן יכלים להפריש בטרהרה, אבל אין לומר שהשכירים כדי להפריש, דהינו הרשה. הר"ש: **{ח}** אבל עכשיו אין תורמין, דאם כן הוי כתורם מן היין על הענבים שבגת, ואין תורמין מדבר שנגמרה מלאכתו על דבר שלא נגמרה מלאכתו, דהני ענבים דרוכות הן, וכדתנן במשנה פרק קמא:

פרק ג - משנה ה

{ט} כלומר אבל בתרומה גדולה סבירא ליה פרבי אלעזר חסמא:

פרק ג - משנה ו

{י} מה שעשה עשוי. דכל מלתא דאמר רחמנא לא תעביד אי עביד מהני, דאי סלקא דעתך לא מהני אמאי לקי. הכי אמר אביי. ורבא אמר לא מהני מידי, והאי דלקי דעבר אמיקרא דרחמנא. ופריך ממתניתין לרבא, ומשני, שאני התם דאמר קרא מכל מעשרותיכם תרימו: **{יא}** לכך קרא לתרומה דמע, לפי שנוהגת בלח. ובכורים אינו אלא ביבש, שהרי אין מביאין בכורים אלא מפרות כדתנן בסוף מכילתין: **{יב}** לא תאחר ממלאכתך ודמעך, מי שראוי להקדים אלו החקים מקצתם על קצתם. הרמב"ם:

פרק ג - משנה ח

[יג] שְׂאִינִי נְהַנֶּה לָּזֶה. כְּלוּמַר מִמָּה שֶׁל זֶה. וְדַגְמָא לְדַבֵּר בְּפִרְשֵׁת וַיִּשְׁלַח, לְמִי אַתָּה, פִּרְשׁ רַשׁׁי שֶׁל מִי אַתָּה: **[יד]** שְׂוִין. וְדוֹקָא כְּשִׁשְׁפַתְתִּיו וְלָבוּ מִכְחִישִׁין זֶה אֶת זֶה, אֲבָל לֹא מִכְחִישִׁין זֶה אֶת זֶה מִהֲנִי בְּתֵרוּמָה וְקִדְשִׁים. הֲרִ"שׁ:

פרק ג - משנה ט

[טו] מִדְּבַרְיָהֶם, גִּזְרָה מְשׁוּם בְּעֵלֵי כִּיסִין, שֶׁלֹּא יִהְיֶה זֶה הַמָּמוֹן שֶׁל יִשְׂרָאֵל וַיִּתְּלֶה אוֹתוֹ בְּכוֹתֵי כְּדֵי לְפַטְרוֹ. הֲרַמְבַּ"ם: **[טז]** רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר כּוֹי וְחֲכָמִים אוֹמְרִים יֵשׁ לוֹ. מִשְׁמַע דְּעַרְלָה לְכֻלֵּי עַלְמָא יֵשׁ לָהּ, דְּאִם עַרְלָה אִין כָּאן רַבְעֵי נְמִי אִין כָּאן, וְטַעְמוֹ דְּרַבִּי יְהוּדָה לֹא מְשׁוּם דְּסַבֵּר דְּיֵשׁ קִנְיָן לְנִכְרֵי בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל לְהַפְקִיעַ מִחֻבּוֹתָיו, דִּהָא אֵיפְכָא שְׁמַעִינָן לִיה בְּמִנְחוֹת, אֶלָּא לֹא קֹאֵמַר רַבִּי יְהוּדָה הֲכָא אֶלָּא בְּסוּרְיָא. הֲרִ"שׁ: **[יז]** וְכֹן מְצִינּוּ בְּתֵרוּמַת חוּצָה לְאֶרֶץ בְּמִשְׁנֵה ג' פָּרָק ז':

ד

פרק

פרק ד - משנה א

[א] וְנִסְחָא אַחֲרֵת מִמָּקוֹם אַחֵר. וְזֶה גִירְסַת הֲרַמְבַּ"ם, וּפְרוּשׁוֹ שְׁצַרְיָדָּ שְׁיוּצִיא הַתֵּרוּמָה עַל זֶה שֶׁהַפְּרִישׁ מֵנִיה וּבִיה וְלֹא יִפְרִישׁ עָלָיו מִמָּקוֹם אַחֵר:

פרק ד - משנה ב

{ב} וְזֶה לְשׁוֹן הַרְמַבֵּיִים, דְּבַדְיוֹק הַחֹשְׁבוֹן אֵינוֹ טְעוֹן לְתַת לְעַנִּי אֶלֶּא תִשַׁע עֲשִׂירֹת מֵהַסָּאָה, וַיִּפְרִישׁ גַּם כֵּן אוֹתוֹן שְׁמֹנֶה סָאִין וַעֲשִׂירִית סָאָה: **{ג}**
כְּלוּמַר וְאֵינוֹ יָכוֹל לְסַמְדָּ שְׁכַלְסָם בְּחֻזְקַת קִימִים, אֶלֶּא צָרִיךְ שְׁיִתְבָּרַר לוֹ כְּמָה קִימִים, וּלְפִי מָה שְׁנִתְבָּרַר לוֹ שְׁקִימִים כִּדְּ יִפְרִישׁ עֲלֵיהֶם. וְלֹא דָמוּ לְדַתְנָן בְּסוּף פְּרָק ג' דְּגִטִּין הַמְנִיחַ פְּרוֹת כּוּי מִפְּרִישׁ עֲלֵיהֶן בְּחֻזְקַת שְׁהוֹן קִימִים, דְּהֵתָם הַפְּרוֹת אֶצְלוֹ נִשְׁאָרִים וְאִין כָּאֵן חֲשֵׁשׁ שְׁנֶאֱכְלוּ אֶלֶּא שְׁמָא נֶאֱבָדוּ, וְלֵהָא לֹא חִישִׁינָן דְּלֹא שְׁכִיחַ, אֲבָל הֵכָא שְׁנוּתְנָם לְאַחֲרִים, לְלוּי וּלְעַנִּי, יֵשׁ לְחוּשׁ שְׁמָא שְׁמָא נֶאֱכְלוּ:

פרק ד - משנה ג

{ד} **מֵאַרְבָּעִים**. דְּכַתִּיב (יחזקאל מה) זֹאת הַתְּרוּמָה אֲשֶׁר תָּרִימוּ שְׁשִׁית הָאֵפֶה מִחֹמֶר הַחֹטִים וְשְׁשִׁיתָם הָאֵיפָה מִחֹמֶר הַשְּׁעוּרִים. וְחֹמֶר, שְׁלֹשִׁים סָאִין, וְאֵיפָה, שְׁלֹשָׁה סָאִין, נִמְצָא שְׁשִׁית הָאֵיפָה חֲצֵי סָאָה, וְשְׁשִׁיתָם הֵינּוּ תְּרֵי שְׁשִׁית עַל חֵד שְׁשִׁית, הֵינּוּ סָאָה וּמְחֻצָּה לְשֵׁנֵי חֹמְרִים, לְחֹמֶר חֹטִים וּלְחֹמֶר שְׁעוּרִים, הֵינּוּ אֶחָד מֵאַרְבָּעִים. יְרוּשְׁלָמִי: **{ה}** **מִשְׁלֹשִׁים**. וְדָרְשׁוּ שְׁתֵּי שְׁשִׁית מִחֹמֶר דְּהֵינּוּ סָאָה מִשְׁלֹשִׁים סָאִין: **{ו}** **מִחֲמָשִׁים**. דְּכַתִּיב (במדבר לא) וּמִמְחֻצִית בְּנֵי יִשְׂרָאֵל תִּקַּח אֶחָד אֶחָז מִן הַחֲמֻשִׁים, כֹּל מָה שְׁאַתָּה אוֹחֵז הָרִי הוּא כְּזֶה, מָה זֶה מִחֲמָשִׁים אֶף מָה שְׁתֵּאֲחֹז בְּמָקוֹם אַחֵר מִחֲמָשִׁים, וְהֵינּוּ מִדָּה בִּינוּנִית שְׁהִיא בְּרַב בְּנֵי אָדָם: **{ז}** **מִשְׁשִׁים**. דְּדָרְשִׁינָן נְמוּי שְׁשִׁית הָאֵיפָה מִחֹמֶר חֹטִים לְחוּדִיָּה, וְשְׁשִׁית הָאֵיפָה חֲצֵי סָאָה וְהוּא חֶלֶק שְׁשִׁים מִחֹמֶר שְׁהוּא שְׁלֹשִׁים סָאִין:

פרק ד - משנה ד

{ח} **אֵין תְּרוּמָתוֹ תְּרוּמָה**. דְּאֵיכָא פְּסִידָא לְבַעַל הַבַּיִת, דְּאֵי תִימָא דְּכִשְׁעוֹר הֵינּוּ תְּרוּמָה, וְאֵם כֵּן נִמְצָאוּ חֲלִין שְׁהוּסִיף הֵם מְדַמְעִים עִם הַתְּרוּמָה. וְכֵן אִם פָּחַת נְמוּי אֵין תְּרוּמָתוֹ תְּרוּמָה, לְפִי שְׁאֵם נִאֲמַר דְּכִשְׁעוֹר הֵינּוּ תְּרוּמָה, נִמְצָא שְׁמִקְצַת מְתִקּוֹן וּמִקְצַת טָבֵל מְדַמְעִין זֶה בְּזָה. הַר"שׁ:

פרק ד - משנה ה

[ט] עוד יש לומר כדפרש הר"ב בפרק ה' דדמאי דמתניתין כאבא אלעזר בן גומל דסבר דישאל רשאי לתרם תרומת מעשר (ויפרוש זה יתכן גם לנסיח אחר, והוא גרסת הר"ש, ועין תוספות חדשים). ופרוש יעשנה, לא כלה אלא אותו המותר. תוספות יום טוב: **[י]** ירושלמי דין כלפי רבי טרפון ורבי עקיבא אמרו. תוספות יום טוב:

פרק ד - משנה ו

[יא] משערים. לאשמעין דלא יפריש במדה בזמן אחד על זמן אחר היפה ממנו, משום דמעשר מן הרע על היפה (סיום דבריו הם אחד לפרוש הר"ש ולא לפרוש הר"ב). תוספות חדשים: **[יב]** משלשתן. פרוש מן המודד והמונה והאומד, והרמב"ם כתב דאין מפרישין מאמד לתרומת מעשר ולמעשר, לכך כתב שם משבח משניהם, וסובר כשיטת הירושלמי (ויפרוש משלשתן כמו בשלשתן):

פרק ד - משנה ז

[יג] עולה כו'. אפלו כשעדין ביד ישראל כו' ואי בעי מצי מתשיל עלה כו' להוי כדבר שיש לו מתירין כו', ומתוך סוף פרק ז' דנדריס דכיון דליכא מצוה שישאל על הפרשה לא אתי לאתשולי עלה: **[יד]** שתות. ויבאר לך שהקב הנוסף צריך שיהיה פלו חליו כדי שיהיה שתות סאה של תרומה. הרמב"ם:

פרק ד - משנה ח

[טו] ואף שאין מבטלין אסור לכתחלה, כמפרש בפרק ה' משנה ט', הני מיילי להרבנות בהתר, אבל בכהאי גוונא שאינו מרבה בהתר אלא משנה האסור מכמות שהיה ומפרידו כדי לערבם יחד, בכהאי גוונא נראה לי

דְּשָׁרֵי לְבַטֵּל לְכַתְחָלָה, וְרַבִּי אֶלְיעֶזֶר אוֹסֵר. תּוֹסֵפוֹת יוֹם טוֹב:

פרק ד - משנה י

{טז} וּבִזוּ כו'. וְצָרִיד טַעַם בֵּין לְרַבִּי אֶלְיעֶזֶר וּבֵין לְרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ מֵאֵי שְׁנָא לְבָנוֹת וּשְׁחֹרוֹת מִתְחַתּוֹנוֹת לְעֵלְיוֹנוֹת. וְהַטַּעַם כְּתָבוּ הַתּוֹסֵפוֹת זְבָחִים דָּף ע"ג דְּלֹא דָמִי, דְּהַשְׁחֹרוֹת אֵינָן רְאוּיִין לְהִיּוֹת בְּסִפְק דְּמוּע, שְׁלַעוּלָם הַשְׁחֹרוֹת נְפָרוֹת מִתּוֹךְ הַלְבָּנוֹת. (וְטַעְמָא דְּרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ דְּכָאן לֹא שָׁיֵךְ לוֹמַר אִם הִיא רוּצָה הִיא דוֹרְסוּ וּמְעַרְבּוּ, כִּיּוֹן דְּדְרוּסוֹת וְעוֹמְדוֹת הֵן. בֵּית דְּוֹד): **{יז}** מַעֲלוֹת כו'. אֶף עַל פִּי שְׁאֵינָן בְּסִפְק דְּמוּע, הִקְלוּ בְּתְרוּמַת פְּרוֹת דְּרַבָּנָן. תּוֹסֵפוֹת שָׁם:

פרק ד - משנה יא

{יח} וּפְרוֹשׁ הַפְּסוּק שְׁשֵׁט עַל פְּנֵי הַמַּיִם וְלֹא הִסִּיר. וְחֲכָמִים הִשְׁאִילוּ מִלָּה אֲרָמִית זֹאת לְהִסִּיר מֵהַ שְׁלֹמֶעֱלָה: **{יט}** בְּגִרְסַת הַרְבַּ לֹא גִרְסִינָן מֵאָה סָאָה. וּמִיּהוּ גַם אוֹתוֹ גִּרְסָא יֵשׁ לְתַקְנָן עַל פִּי פְרוֹשׁ הַר"ב, וְהַכִּי קָאָמַר אִם יֵשׁ בְּקַפּוּי וְגַם מֵהַ שְׁתַּחֲתִּיּוֹ מֵאָה סָאָה. תּוֹסֵפוֹת יוֹם טוֹב:

פרק ד - משנה יב

{כ} עֵירוֹת. בְּעַל כַּף נַחַת פִּרְשׁ, קִפּוֹת גְּדוּלוֹת הַרְבֵּה עֲשׂוּיֹת לְמַדָּה, וְהִיא מִלָּה בְּלִשׁוֹן עֵרֵב. אֲבָל לְפְרוֹשׁ הַר"ב נִרְאָה כְּפִשׁוּטוֹ לְשׁוֹן עֵיר, דְּלִפִּי שְׁהוֹן רְחוּקוֹת אֵין מִתְעַרְבִּין. תּוֹסֵפוֹת יוֹם טוֹב:

פרק ד - משנה יג

[כא] מאה ושני כו'. לא שצריך מאה ושתיים, שהרי באחד ומאה עולה להמחמיר שבמשנה זו, אלא שפך הזה המעשה. תוספות יום טוב:

ה

פרק

פרק ה - משנה א

[א] טמאה אסורה באכילה בעשה, כדילפינו בפרק הערל דף ע"ג: **[ב]** כדלקמן משנה ד': **[ג]** והא דבמשנה י' פרק ח' מפרש הר"ב גבי שמו דראוי להדליק כשנדמע ונטמא, וגמרא ערוכה היא בסוף פרק קמא דפסחים, הא מסקינן התם רמי ליה בכלי מאוס ולא חישנינו תו לידי תקלה. והכא בדבר יבש כו' ולא ממאיס בכלי מאוס, ואתי בהו לידי תקלה, הלכך לית ליה תקנתא: **[ד]** דאי לאו הכי אינו ראוי לעשותו תרומת מעשר על טבלו, כדתני בספרי שהביא הר"ב בפרק קמא משנה ה' לענין תרומה גדולה, והוא הדין לתרומת מעשר. תוספות יום טוב: **[ה]** מחסר הבנה, דהכא אין צריך לפרש כן, וגם אינו רשאי להחליף דהא הכא במעשר ראשון מחיב לתתו ללווי. ועין בתוספות יום טוב: **[ו]** והרמב"ם כתב נקודים הוא שיעשנה כפרות קטנות, כל אחת כחצי ביצה, וכן איתא בגמרא: **[ז]** אינו מכרח ממשנתנו רק דאינו מטמא, אלא שהוא סובר שהדין הוא

כך:

הוא

שהדין

פרק ה - משנה ב

[ח] ותשרף. בריש פרק ב' דערלה מפרש הר"ב טעמא דמרים משום גזל השבט, והכא דתשרף בלא שום הנאה אין פאן גזל השבט ולמה ירים, כתבו התוספות משום דלא פלוג רבנן: **[ט]** אבל לא גזרינו הכא שמא יהנה הימנה כדלעיל, דהתם דמוע קיל לאינשי, אבל הכא שהרימה חזרה לשמה הראשון ולא קיל להו. (ובספר בית דוד תרץ דהכא שורפה פלה בפני עצמה. ועוד דכל עצמו שורפה מפני שאסורה בהנאה, ואתי להנות בתמיה). והא דתשרף פרש הר"ב

בסוף תמונה: **[י]** פְּדֵי כֹהֵן. לְשׁוֹן רִשְׁיִי בְּכֹרֹת (הציון ברש"י הוא על תעלה ותאכל, וענן עוד שם. בית דוד) ותאכל עם חליה ומשום גזרה. ונראה לי גזרה משום תרומה טהורה שנגלה לפחות ממאה חליון טמאים דתנו לעיל. תוספות יום טוב:

פרק ה - משנה ג

[יא] אֶפְלוּ הָכִי תֹאכֵל נְקוּדִים כְּמוֹ שֶׁכָּתַב הַרְמְבַ"ם, שְׁמָה שְׁאוּמֵר סָאָה שֶׁנִּפְלָה הִיא שֶׁעֲלָתָה אֵינָה אוֹמֵר אֶלָּא לְהַחֲמִיר, וְרָאָה מִהַגְמָרָא שֶׁבֵּת פֶּרֶק הָיָה נוֹטֵל:

פרק ה - משנה ד

[יב] אִם הָעֵלוּ. כְּלוּמַר דִּין הוּא שֶׁיַּעֲלוּ הַחֲלִין אֶת הַתְּרוּמָה הַטְּהוֹרָה, שְׁכֹן הַחֲלִין קִלְיוֹן וְהַתִּיבָן הַתֵּר הַרְבֵּה, שֶׁהֵם לְזָרִים, אֲבָל תְּרוּמָה אֵין כָּל כָּד הַתִּיבָן הַרְבֵּה כִּי אִם לְכַהֲנִים לְבָדָם, וְאוֹכְלֵי חֲלִין מְרַבִּים. תוספות יום טוב בְּשֵׁם פְּרוּשׁ:

פרק ה - משנה ו

[יג] כְּדַתְנוּ בְּמִשְׁנֵה ד' פֶּרֶק ב' דְּעַרְלָה: **[יד]** לָאוּ דְּוָקָא, אֶלָּא כָּל שְׂיֵשׁ יוֹתֵר מִשְׁהוּ מַעֲשָׂרִים סְגִי (ופותקו לשון השלכה, כמו קל קלא פתק ביה):

פרק ה - משנה ז

{טו} והטעם דשפא כשהגביה הגביה החליו והתרומה כלה נשארת, והרי שיש באותו פרי חמשים ואחד של תרומה וחמשים של חליו. הרשב"ד: **{טז}** דבדרבנן לא בעינן רוביא כדאמר רבי יוחנן בסוף הערל, וריש לקיש דפליג ובעי רוביא אף בדרבנן הינו טעמא דעד חמשים אי אפשר שלא יהא עדיו רב חליו, דכל סאה שהגביה אי אפשר שלא יעלה עמו מן התרומה. הר"ש:

פרק ה - משנה ט

{יז} אם ידוע וכו'. וברישא לא תנן אם ידוע שהחטים של תרומה יפות אסור, משום דאף על גב דפסלת של חליו מרבה והקמח החליו נתמעט משעור מצטרף פסלת החליו עם החליו לבטל התרומה ובסיפא אינו מצטרף לאסור. תוספות יום טוב: **{יח}** ולא הוה כמבטל אסור לכתחלה, שאין זה אלא שנתגלה על ידי זה שטוחן שההתר היה יותר ממה שהיינו סבורין: **{יט}** מתר. כל מקום שאמר מתר ענינו שתעלה התרומה ויהיה השאר מן החליו אחר שהוציא התרומה, מתר. ובכל מקום שאמר אסור, ענינו מדמע. הרמב"ם:

ו

פרק

פרק ו - משנה א

{א} במשנה ד' פרק ט' דשבת מפרש דאסמכתא הוא, והכי נמי הכא לענין תשלומין הכח ביד חכמים לחיוב תשלומין, מה שאין כן לענין פרת דהתם: **{ב}** וחמש חמשה. ובפרק הזהב דרשינן ליה מדכתוב ויסף חמשיתו, אי שקלת ליה לני"ו דויסף ושידית ליה אחמשיתו הוי חמשיתו. הר"ש (וענין רש"י שם, וכלומר דהוי כמו בחמשיתו דגבי גזל בסוף פרשת ויקרא):

פרק ו - משנה ג

[ג] וּפְרִיֵד בִּירוּשְׁלַמִי וְהָלֵא כְּבָר אֶכְלוּ. וּמִשְׁנֵי טְבָלִים נִפְשׁוּ שֶׁל אָדָם חוֹתָה מֵהֶן וְהוּא הַדִּין לְכָל אֲסוּר. וְהוּא מְלִשׁוֹן קָץ שֶׁהִנָּפֵשׁ קָצָה בְּאֲכִילַת אֲסוּר אַף עַל פִּי שְׂאִינוּ יוֹדֵעַ בְּדַבָּר וְאִינָה נִחְשָׁבֶת לוֹ אֶכִּילָה. תּוֹסֵפוֹת יוֹם טוֹב:

פרק ו - משנה ד

[ד] דְּמֵי תְרוּמָה. כְּלוּמַר מְעוֹת כְּמוֹ שֶׁנִּמְכְּרַת תְּרוּמָה בְּשׂוֹק. רִשׁ"י. דְּאֵלוּ שְׂוֵי הַתְּרוּמָה קָרוֹן וְחֻמֶּשׁ דְּמִשְׁלָם מִן הַחֲלִין נִמִּי בְּשְׂוֵי הַתְּרוּמָה מִשְׁלָם. תּוֹסֵפוֹת יוֹם טוֹב: **[ה]** שְׁנֵי חֲמָשִׁים. דְּאֲסוּר הַקֹּדֶשׁ חָל עַל אֲסוּר תְּרוּמָה כְּמוֹ שְׂמִבְּאָר פָּרֶק ג' דְּכִרְתוֹת:

פרק ו - משנה ה

[ו] וְכֵן מִשְׁמַע בִּירוּשְׁלַמִי, דְּמִשׁוּם דְּאִין בְּהֵן זִיקַת תְּרוּמָה וּמַעֲשָׂרוֹת. וְקִשָּׁה דְּבָרִישׁ פָּרֶקִין מִשְׁמַע דְּדַבָּר הָרְאוּי לְהִיּוֹת קֹדֶשׁ הִינּוּ שְׂעֲכָשְׂיו רְאוּי. וְעוֹד קֹדֶשׁ שֶׁנִּתְקַנּוּ אִינָם רְאוּיִים לְהִיּוֹת קֹדֶשׁ, שְׂאִין מִשְׁלָם חוּבוֹ בְּטְבָלִים. וַיֵּשׁ לומר דְּתַרְתִּי בְּעֵינֵן, שְׂיִהִיָּה עֲכָשְׂיו רְאוּי לְשַׁלֵּם מִמֶּנּוּ לְהִיּוֹת קֹדֶשׁ, וְהִינּוּ דְרָשָׁה דְלַעִיל, וְשְׂיִהִיָּה רְאוּי מִתְחַלָּה לְקַרְא עָלָיו שֵׁם קֹדֶשׁ, וְהִינּוּ דְרָשָׁה דְהַכָּא. תּוֹסֵפוֹת יוֹם טוֹב: **[ז]** וְהַר"שׁ מְדַקְדֵּק בְּדַבָּר מִיַּד דְּהוּי אַחֲלִין מִתְקַנִּים. וְהַרְמְב"ם מְפָרֵשׁ שֶׁנִּטְלָה תְּרוּמָתוֹ וְתְרוּמַת מַעֲשֵׂר אַף עַל פִּי שְׂעֵדִין לֹא נִטְלָה תְּרוּמָה גְּדוּלָה שְׂיֵשׁ בּוֹ, כְּשֶׁהִקְדִּימוּ בְּשַׁבָּלִים: **[ח]** וְהַרְמְב"ם בְּחִבּוּרוֹ כָּתַב דְּחֻמְמִים מִתִּירִין בְּכָל הַנִּי דְּמִתְנִיתִין, וְכָתַב הַכֶּסֶף מִשְׁנָה שֶׁהוּא דַעַת רַבִּי יוֹחֲנָן בִּירוּשְׁלַמִי וְשָׁכַן הִלְכָה. תּוֹסֵפוֹת חֲדָשִׁים:

פרק ז - משנה א

[א] ואינו משלם את החמש. כי המזיד עונו גדול מנשוא ולא יתכפר בתשלומין. הרמב"ם:

פרק ז - משנה ב

[ב] מחמת בעילת הפסול בלא זנות זה שנבעלה כשהיא אשת איש (ובספר בית דוד מביא גרסא בדברי הר"ב וצ"ח נשאת לפסול כו'): **[ג]** והינו טעמא איתא נמי בריש ארבע מיתות ואיש יתרה דריש:

פרק ז - משנה ג

[ד] רצונו לומר שאין אנו יכולין לחיבם, לפי שאין להם, אבל ודאי דבני חיובא ניהו שאם היה להם שמחייבים לשלם. ולגבי קטן דעות חלוקות אם חיב כשהגדיל. ועין בתוספות יום טוב: **[ה]** וכן לרבי שמעון בתרומת נכרי, במשנה ט' פרק ג': **[ו]** פחות מפזית תרומה. דכתיב ואיש כי יאכל עד שיהא בו שעור אכילה. הרמב"ם:

פרק ז - משנה ה

ז הרי כו'. ואף על פי שלא רבו חליו על התרומה. במה דברים אמורים, בזמן הזה שהוא מדבריהם, אבל בתרומה של תורה, עד שיירבו חליו על התרומה. הרמב"ם: **ח** אכל כו' פטור. ודוקא כשפא כל אחד לשאל על עצמו, ובזה אחר זה. ועין בפרוש הר"ב פרק ה' דטהרות:

פרק ז - משנה ז

ט שהם כשפפזרים וזורעים אותם בארץ יפסדו הזרעים ויחזר חוטין כמו עורקין (פרוש גידים. והבית דוד השיג על פרוש זה) בארץ. הרמב"ם: **י** לפי שפשוזרעין הגרעין של שום ובצלים יצמח מה שיצמח ותשארו הגרעין שלמה בארץ, לא תפסד צורתה, כמו שנראה לעין תמיד. הרמב"ם:

ח

פרק

פרק ח - משנה א

א או גרשך. בירושלמי פריך היכי דמי דאינה מתגרשת עד שיבא גט לידה, ואי דעבדה שליח לקבל התנן אמרה התקבל לי גטי אסורה לאכל בתרומה מיד, ולרבי אליעזר אפלו כי אמרה התקבל במקום פלוני. ומשני, מודה שאם אמרה לא תקבל לי אלא במקום פלוני שאוכלת עד שיגיע גט לאותו מקום ומה שאכלה בהתר אכלה: **ב** שאנוסים הם. תוספות יום טוב
בשם
הפרוש:

פרק ח - משנה ב

ג רבי אליעזר אומר יבלעו. ויצטרף זה שבלע למה שאכל אחר המיתה או הגרושין, וישלם הכל בתוספת החמש, כמו שסובר רבי אליעזר. הרמב"ם: **ד** נטמאת כו'. בטמאה שארעה לאחר שהכניס התרומה בפיו מירי. הר"ש: **ה** פשפש. שימנע אתו לאכל מפני המאוס. וקא משמע לן בתרומה דלא חישנין להפסד תרומה וכל שכן חלין דפולט, רש"י. ופשפש ידוע שכל המוללו מריחו וטעמו כריחו:

פרק ח - משנה ג

ו רבי אליעזר אומר יגמרו. כן היא הגרסא, וסבירא ליה בשבת כמו בחצר. רש"י:

פרק ח - משנה ה

ז דגזור מרבין אטו מעטין. הר"ש: **ח** עד ולא עד בכלל, דארבעים סאה אין בהם משום גלוי, תדע, דכל מקוה מגלה היא: **ט** בראויים לאכילה, לפי שהאוכל מן הבהמה נזוק. הר"ן:

פרק ח - משנה ח

י הכי מסיק הר"ש. דאלו חבית אחת וספק אם נטמאת אין כאן ספק טמאה, שאם היא ברשות היחיד קימא לן דספקו טמא ודאי, ואם היא ברשות הרבים ספקו טהור. אבל כשהם שתי חביות ברשות היחיד אין לטמא שתיהם, דממה נפשך חד מניחו טהורה, דלא ילפינן מסוטה דספק טמאה ברשות היחיד טמא אלא דבר שיכול להיות. ועין בריש פרק ח דנזיר: **יא** ויש אם למקרא, המ"ם בחול"ם (ועין בכורות דף לד): **יב** יניחנה במקום תרפה. דמעכשיו אינה ראויה לאכילה שפמא טמאה היא, ולא לזלוף שפמא טהורה ואסור לאבדה, הלכך יגלנה ותטמא ותהא ראויה

לזלוף.

רש"י:

פרק ח - משנה ט

{יג} חבית. רוצה לומר בחבית של תרומה. הרמב"ם: {יד} יציל. ואל יקבלנה בכלים טמאים כדי להציל החליו שלא יתערב בהן ויאסרו. רש"י:

פרק ח - משנה י

{טו} וּתְבַלֵּעַ. שְׁתַּבְּלַע וְתִשְׁקַע בְּקֶרֶקַע. הרמב"ם:

פרק ט

פרק ט - משנה ב

{א} וּלְכַאוֹרָה מְשֻׁמֵּעַ דְּרַבִּי עֲקִיבָא דַּעַת שְׁלִישִׁית דְּאָף טְמָאִים אֲסוּרִים. אָבֵל מְשִׁיטָת הֶרְמְבִ"ם מְשֻׁמֵּעַ דְּרַבִּי עֲקִיבָא הִינוּ תִּנְא קָמָא:

פרק ט - משנה ג

[ב] כְּלוּמַר תְּרוּמָה גְדוּלָה וּתְרוּמַת מַעֲשֵׂר. וְלֹא חָשׂ לְהִזְכִּיר אֶלְא דְּבָרִים הַנִּתְּנִים אַף לְזָרִים, כְּדִי לְמַכְרָה לַפֶּהוּן בְּדַמֵּי תְרוּמָה. הַר"שׁ: **[ג]** וְעֵינַי יִשְׂרָאֵל מוֹכְרִין. וְכִךְ הַלּוּיִם מוֹכְרִים לַפֶּהוּנִים מַעֲשֵׂר שְׁלֵהוּן. הַרְמַב"ם:

פרק ט - משנה ד

[ד] וְהַפְּכוּרִים כּו'. עַיִן בְּמִשְׁנֵה ב' פֶּרֶק ב' דְּבַפְּכוּרִים, וּמִתְּנִיתִין דְּהִכָּא בְּזוּרַע חוּץ לִירוּשָׁלַיִם, וְכֵן לְעֵנָן מַעֲשֵׂר שְׁנִי, וְהַכִּי מוֹקִים לֵה בְּירוּשָׁלַיִם:

פרק ט - משנה ה

[ה] וְהוּא מְלֻשׁוֹן כְּסָלִי לְגִיָּא בְּבִרְכוֹת פֶּרֶק קַמָּא דְּף ו' וְהַגְרָסָא שָׁם לְאוּגֵיָּא: **[ו]** תּוֹסַפְתָּא. וְטַעְמָא לְפִי שְׁהַתְרוּמָה מִפְּרִשֶׁת הִיא וְלֹא נִתְעַרְבָה בְּחֵלִין. הַרְמַב"ם. וְלֹא דָּמִי לְמִשְׁנֵה י" פֶּרֶק ד', דְּהִתֵּם בְּתֵלוּשׁ רְאוּיָן הוּן לְהַתְעַרְב. תּוֹסַפּוֹת יוֹם טוֹב:

פרק ט - משנה ו

[ז] וְרִצּוֹנוֹ לומר דְּוִקָּא כְּשֶׁאֲכַל אוֹתָן גְדוּלִין קִדָּם שְׁנוּגְמָרָה מְלֹאכְתָּן. וּפְרוּשׁ נִגְמָרָה מְלֹאכְתָּן הֵינּוּ לְמַעֲשָׂרוֹת, וְהַתְּבָאָר זָמַן שֶׁל כָּל פְּרִי וּפְרִי פֶּרֶק קַמָּא דְּמַעֲשָׂרוֹת: **[ח]** גְדוּלֵי גְדוּלִין אֲסוּרִין. דְּטַבַּל דְּבָר שְׁיֵשׁ לוֹ מִתִּירִין, וְאֶפְלוּ בְּאֶלְף לֹא בְּטִיל: **[ט]** לְפְרוּשׁ הָרֵאשׁוֹן הַגְרָסָא כְּשֶׁעוֹרִים, וְלְפְרוּשׁ הַשְּׁנִי כְּשֶׁעוֹרָה:

פרק ט - משנה ז

[י] שְׁפֹרוּתָיו טָבֵל. וּכְמֵאן דְּאָמַר בְּמִנְחוֹת (דף טז) מְרוּחַ הַנְּכָרִי פוֹטֵר (דלמאן דְּאָמַר אֵינוֹ פוֹטֵר מִדְּאוּרִיתָא אֶפְלוּ עֲרָאֵי אָסוּר), דְּלֹא מְחִיב אֶלְא מְשׁוּם בְּעֵלֵי כִיסִין, וּבְאַכִילַת עֲרָאֵי לֹא גְזוּר, וְאֶפְלוּ גְזוּר כִּיּוֹן דְּשִׁתְּלָהּ פְּקַע לֵה טְבִלָה מִנָּה כּוּי. וְאֶפְלוּ לְמֵאן דְּאָמַר (שם דף ט) כִּיּוֹן שְׁמִרְחָה טְבִלָה לֵה וְכִי קָרָא עָלֶיהָ שֵׁם קְדֻשָּׁה לֵה, הֵנִי מִיְלֵי בְּמֵרוּחַ יִשְׂרָאֵל דְּחִיב מִדְּאוּרִיתָא. הֲרִ"שׁ: **[יא]** וְכֵן **כְּתִבוּ הֲרִ"שׁ וְהַתּוֹסְפוֹת**. וּמִיָּהוּ אֵיכָּא לְמִימַר שְׁלֹא הֲצִרְכוּ לְתַרְץ כְּדָּ אֶלְא לְרַבָּה דְּמִפְרֵשׁ וְאָסוּרִים לְאָכַל לְזָרִים. אָבֵל לְמִסְקָנָא דְּמַעְלָה בְּעֵלְמָא הוּא וְאִף לְפְהֵנִים אָסוּרִים לְאָכַל, אֵין פֶּאן קְשִׁיָּא כָּלֵל, דְּכִיּוֹן שְׁאָסוּר לְאָכַל עַד שְׁיָגוּם, וְדָאֵי דְּלֹא מְשִׁהֵי לֵה. תּוֹסְפוֹת יוֹם טוֹב:

פרק

פרק י - משנה ב

[א] וְחִמְצָה. וּמְסִיק בְּמִנְחוֹת דָּף כ"ד דְּחִמְץ גְּמוּר לֹא הוּי, דְּמִי פְרוֹת הֵן, אָבֵל חִמְץ נִקְשָׁה הוּי. וְהַתּוֹסְפוֹת מְסִקֵי הֵתִם דְּדוֹקָא כְּשֵׁישׁ מִים עִם מִי פְרוֹת: **[ב]** מִתְרִין. דְּנוֹתָן טַעַם לְפָגִם מִתֵּר. הֲרִ"שׁ:

פרק י - משנה ג

[ג] כְּלוּמַר הֵינִין נִמְשָׁד בַּפֶּת, וּלְכָד אָסוּר, אִף עַל גַּב דְּרִיחָא לָאוּ מִלְתָּא, כְּסִתְמָא דְּלִקְמוֹ:

פרק י - משנה ה

[ד] וְהָא דְבַמְשָׁנָה ו' פָּרָק ז' דְשַׁבְּיַעִית כְּתַב דְּעֵצִים אִין לְהַם קְדָשְׁת שַׁבְּיַעִית, הִינּוּ עֵצִים דְּלַהֲסָקָה, אָבֵל הֲכָא טַעַם יַעֲזוּ כְּטַעַם פְּרִיו וְהִנְאָתוֹן וּבַעֲוִוֹן שְׁוֹה. תּוֹסַפּוֹת יוֹם טוֹב:

פרק י - משנה ו

[ה] וּמְכַל מְקוּם אִין בּוּ קְדָשְׁת תְּרוּמָה, כְּדַתְנֵן בַּמְשָׁנָה דְלַעִיל דְּעֵצוּ שֶׁל תַּלְתָּוּ שֶׁל תְּרוּמָה אֶף עַל פִּי שְׁנוֹתוֹן טַעַם שְׁרִי, וְעַל כְּרַחֲד כְּשֶׁקָּרָא עָלָיו שֵׁם תְּרוּמָה, דְּאִי לֹא קָרָא עָלָיו שֵׁם פְּשִׁיטָא וּמֵאִי קָא מְשַׁמַּע לֹן:

פרק י - משנה ח

[ו] וּבִירוּשְׁלָמִי מִפְּרֵשׁ כֵּיצַד, סָאָה עֲבָדָה עֲשָׂרִים וְאַרְבַּעַה לְגִים, וְלֵג שְׁתֵּי לִיטְרָא, וְלִיטְרָא מְאָה זֵזוּ, נִמְצָא דְסָאֲתִים עוֹלָה לְתַשְׁעִים וְשֵׁשׁ מְאוֹת זֵזוּ. וְתַשְׁעִים מְאוֹת הֵם עֲשָׂרָה פְּעָמִים תַּשְׁעַ מְאוֹת. וְשֵׁשׁ מְאוֹת הֵם עֲשָׂרָה פְּעָמִים שְׁשִׁים. אֲלֵמָּא אֵיכָּא לְעֲשָׂרָה זֵזִי עֲשָׂרָה פְּעָמִים תַּשְׁעַ מְאוֹת וְשֵׁשִׁים, נִמְצָא כָּל עֲשָׂרָה זֵזוּ אֶחָד מִתַּשְׁעַ מְאוֹת וְשֵׁשִׁים: **[ז]** בְּגִלְיָל. שְׁמִשְׁקַל יְהוּדָה כְּבִד כְּפָלִים מִשְׁל גִּלְיָל, כְּדַתְנֵן בְּסוּף פָּרָק ה' דְּכְתִיבּוֹת. נִמְצָא עֲשָׂרָה זֵזוּ בִּיהוּדָה הֵם עֲשָׂרִים זֵזוּ בְּגִלְיָל. וְהֵם חֲמִשָּׁה סְלַעִים, אַרְבַּעַה זֵזוּ הַסְּלַע: **[ח]** סָאֲתִים הוּוּ מְאָתוֹן רְבִיעִית נְכִי תַמְנִי, קַב אַרְבַּעַה לְגִין, וְלֵג אַרְבַּע רְבִיעִית. שְׁשָׁה עֲשָׂר לְקַב, וְסָאָה שְׁשָׁה קַבִּין, לְשִׁלְשָׁה קַבִּין אַרְבַּעִים וְשִׁמְנָה רְבִיעִית, וְכֵן אַרְבַּעַה זְמָנִין. רַשִׁי בְּפָרָק גִּיד הַנְּשָׂה דָף צ"ט: **[ט]** אֶחָד מִשְׁשָׁה עֲשָׂר. הַטַּעַם מִדְּתַנָּא קָמָא בְּעֵי תַשְׁעַ מְאוֹת וְשֵׁשִׁים, וְהוּא שְׁשָׁה עֲשָׂר פְּעַם שְׁשִׁים, אֲלֵמָּא שְׁשַׁעוֹר שְׁשָׁה עֲשָׂר הִיָּה מְצוּי בְּשַׁעוֹרֵי הַחֲכָמִים לְחַמְרָא, וְהוּא הַדִּין לְקַלָּא. רַשִׁי ל:

פרק י - משנה ט

[י] טהור. לשון הירושלים, מהו טהור, מלהכשיר, הא לטמא כל שהוא
מטמא:

פרק י - משנה י

[יא] מתרים. ותמיהה לי דבסוף פרק ז' דשביעית תנן ורד חדש שקבשו
בשמן ישן כו' שמע מנה דכבוש אוסר. ועין בתוספות יום טוב שהאריך:

פרק י - משנה יא

[יב] כל הנשלקים. שליקה בשול יותר מדאי:

יא

פרק

פרק יא - משנה א

[א] משביחו. ולא קשיא אדסוף פרק ב' דאין תורמין מן המבשל על שאינו
מבשל משום דהוה מן הרע על היפה. דמשני בירושלים תמן תנינן בבבלי
והקא בכהן, דלכהן התירו לבשל, שמשביחו שמתקים לו, אבל בעלים
צריכין לתרם מן היפה, ושאינו מבשל יפה לשתייה, ולא חישנין במתקים:

פרק יא - משנה ב

{ב} דְּבַשׁ תִּמְרִים. אִם עָבַר וְעָשָׂה דְּבַשׁ מִתְּמָרִים. וְעֵינָיו מִתְּנִיתָיו דִּלְקָמוֹן.
תּוֹסֵפוֹת יוֹם טוֹב: {ג} פְּטָמִים. שֵׁם פֶּטֶם הוּא לְשׁוֹן אֶרְמִית, כְּתָרְגוֹם
יְרוּשְׁלָמִי אֲשֶׁר יִרְקַח, דִּי יִפְטֵם:

פרק יא - משנה ג

{ד} אֵין עוֹשִׂין כּוֹי דְּבַשׁ. מְשׁוּם דְּחֻשִׁיבֵי אֵינְצִטְרִיד לְמִיתְנִינְהוּ. הָרִ"שׁ: {ה}
אֵין סוֹפְגִין כּוֹי. הֵד וְהֵהִיא דְּבַכּוֹרִים מוֹקִי לֵה בְּחֻלִּין דְּף ק"כ כְּרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ:
{ו} וְאֵינוֹ מְטַמֵּא מְשׁוּם מְשָׁקָה. מְשָׁקִים הֵיוּצְאִים מִן הַפְּרוֹת. הָרַמְבַּ"ם:

פרק יא - משנה ד

{ז} עֲקָצֵי תְּאֵנִים. בְּיְרוּשְׁלָמִי, מִתְּנִיתָא בְּמַבְלְעִין בְּאֶכְל, וְהָרַמְבַּ"ם כְּתַב אָף
עַל פִּי שְׂאִין בְּהוֹ אֶכְל:

פרק יא - משנה ו

{ח} מְכַבֵּד כְּדָרְכוֹ. דְּכִיּוֹן שְׂמַכְבֵּד כְּדָרְכוֹ לֹא מְטַרְחִינָן לֵיה טְפִי, הוֹאִיל וְאֵינוֹ
מְתַכּוֹן לְבִטּוֹל. תּוֹסֵפוֹת יוֹם טוֹב בְּשֵׁם הַפְּרוּשׁ:

פרק יא - משנה ח

{ט} חליו. אף כי עדין יש טפות של תרומה אין לחוש, הואיל ואינו מתכוון לבטל. מהני שני בבי משמע דדבר שאינו נחשב בעיני המבטל ושאין פונתו לבטל לכתחלה מתר. תוספות יום טוב בשם הפרוש: **{י}** תרגום הטי נא כדף (בראשית כד) ארכיני כען, ומירי שעדין לא נתן בתוכה חליו, אלא דהוי אמינא שהו חליו, מפני שהסיח דעתו מהו. הרמב"ם: **{יא}** בתרומת. וזכר בכאן זה הדין לפי שקדם לו הדבר בשעורין הקטנים מן התרומה שאינו ראוי לחוש בהו מפני מעוטו כו', גם כן זכר שעור תרומת מעשר של דמאי שאין אדם חייב מפני מעוטה. הרמב"ם: **{יב}** ויוליכנה לכהן. כלומר שאינו רשאי להניחה במקום הפקר, אבל לא שמחייב הוא להביאה אל הכהן, דאין ישראל חייבים להטפל ולהביאה מן הגרן לעיר. תוספות יום טוב: **{יג}** משמנה לשמינית. והוא הקורטוב. ודרך להפליג במדה זו מפני קטנותה, שכן אמרו אפלו חסר קורטוב. תוספות יום טוב:

פרק יא - משנה ט

{יד} ששם פרה. דשמין פרה וחמור וכל דבר שעושה ואוכל כדתנו במשנה
ה' פרק ה' דבבא מציעא:

פרק יא - משנה י

{טו} ברשות כהן. מפרש בירושלמי דלא קאי ברשות כהן אלא אחוליו, הא קמיתא אפלו שלא ברשות כהן. הר"ש. וכן פסק הרמב"ם: